

1984
18_01

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

verenigingsorgaan van de vogelwerkgroep het gooi e.o

- Redaktie : Henk Hardon
Maarten Klomps
Andries Stoker
- Redaktie adres : Gabriëlgarde 42, 1241 AM Kortenhoef, 035-62478
- Illustraties : Willie Leurs blz.14,27. Fred van Klaveren blz.19.
Rob Moolenbeek blz.15.
- Typewerk : Marianne Harder
Joke Hardon
Inge Karsemeyer
- Verzending : Bep Dwars-van Achterberg, Prinsenstraat 15, Hilversum
tel.035-233973

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redaktie.

De redaktie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.

De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen.

INLEVEREN COPY : UITERLIJK 24 maart

INHOUDSOPGAVE

- 1 : Van de redaktie
- 2- 4 : Programma
- 4- 5 : Bestuursmededelingen
  - 5 : De vogelobservatiehut in het Laarder Wasmeer
  - 6 : Agenda algemene ledenvergadering
- 7-12 : Jaarverslagen van de secretaris en de div. subgroepen
- 13 : Financieel overzicht
- 14-15 : Verslag excursie Egelshoek van 8 januari
- 15 : Spreeuw met Wulpensnavel
- 16-18 : 1e Voorjaarswaarnemingen 1983 (fenelogie)
- 19 : Lia vloog uit
- 20 : Het waarnemen van een slaappleaats van Kokmeeuwen
- 21-25 : Huiszwaluwneststelling 1981, 1982 en 1983
  - 25 : Kleine Zwanen projekt
  - 26 : Ontvangen literatuur
- 27-28 : Veldwaarnemingen

VAN DE REDAKTIE

Ons programma heeft een aanzienlijke uitbreiding ondergaan. Oorzaak hiervan is het vermelden van de excursies en lezingen van onze subgroep Zuidelijk-Flevoland. De lezingen worden gehouden in het eigen onderkomen van de subgroep te Almere-stad. Het adres is school "de Tandem" Burgerpad 1 te Almere-stad.

Het is de bedoeling dat dit jaar de bebouwde kommen van Eemnes en Laren op het voorkomen van broedvogels geïnventariseerd worden. Deze inventarisaties zijn gepland in de weekenden van 28-29 april en 19-20 mei. Als u interesse heeft om aan deze telling mee te werken dan kunt u zich op geven bij Jelle Harder, tel. 035-852842 of Adrie Vermeule, 035-857492. Ook voor mensen die het inventariseren van broedvogels onder de knie willen krijgen is dit een goede gelegenheid om zich op te geven.

Een groot gedeelte van de gegevens van de bosuilen-inventarisatie van 1982 is gelukkig boven tafel gekomen. Aan de uitwerking hiervan wordt momenteel gewerkt.

Waterhoen projekt 1984, voor de Avifauna van het Gooi is het de bedoeling nadat wij ons werkgebied voor enkele jaren geleden al geïnventariseerd hadden, dit jaar aandacht te besteden aan het gedrag, grootte van de groep, aantal jongen, fourageergebieden e.d.. Een handleiding is verkrijgbaar bij Joke Hardon, tel.02154-18804.

Wij lazen in het blad Cultuurrijp no 10 dat er een oplossing gevonden is voor de Kerkuilen-sterfte in de silo's. De sterfte werd veroorzaakt door een te nauwe vliegopening, de uilen konden wel binnenkomen maar niet meer door deze opening naar buiten komen. De RIJP heeft nu als oplossing in alle silo's vier vluchtgaten per gebouw aangebracht. De vluchtopening bestaat uit een pijp met een doorsnede van 15 cm en een lengte van 20 cm, die iets schuin naar beneden uit de gevel steekt. Na deze ingreep die in 1981 geschiedde, zijn er geen dode Kerkuilen meer in de silo's gevonden.

PROGRAMMA

-2-

- Dinsdag 14 febr.   Werk-kontaktavond. Op deze avond zullen we weer braakballen uit gaan pluizen o.l.v. Dick Jonkers. Meenemen; tandenborstel, pincet vergrootglas en eventueel zelf gevonden braakballen. Om 20.00 uur verwachten we u dus weer in de Godelinde-scholengemeenschap te Naarden.
- Zaterdag 18 febr.   Op zaterdag 18 febr. organiseert de stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (S.V.N.) een z.g. Tweede Noordhollandse Vogeldag in de schouwburg "Het Park" Westerdijk 49 te Hoorn.
- Zondag 19 febr.   (subgroep Z.Flevoland) houdt een excursie naar IJmuiden. Tijdens een fikse wandeling over de "Zuidpier" hopen ze U de verschillende Zeevogels te kunnen laten zien. Zorg op deze waarschijnlijk koude excursie voor warme kleding en laarzen, tijd 8.00 uur, plaats "De Tandem", te Almere-stad.
- Donderdag 23 febr.   Voor een aantal onzer leden is de heer A.C. Zwaga uit Zaandam geen onbekende. Op deze avond zal hij een tweetal films vertonen. Als eerste maakt u kennis met "Voorjaar in de Zaanstreek" waarin vogels als Kluten plevieren getoond worden. Na de pauze wordt onze aandacht gevraagd voor o.a. Pelikaan, Vorkstaartplevier en Zwartkopgors in de film "Een Balkanreis". Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simonstevinweg 146 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.
- Zondag 26 febr.   Excursie Bergsepad-Dammerkade. We verzamelen bij de parkeerplaats van de Rooms-Katholieke kerk van Ankeveen, tijd 8.00 uur. Deze excursie zal onder leiding staan van Willy Leurs en Adrie Vermeule.
- Zaterdagavond 3 mrt   Uilen excursie op het landgoed Groeneveld te Baarn. We hopen zeker weer de Bosuil te horen. We verzamelen voor het kasteel, tijd 21.00 uur. De avond zal onder leiding staan van Adrie Vermeule
Jelle Harder
Yves Vogel
- Dinsdag 13 mrt.   Werk-kontaktavond, U bent weer van harte welkom op deze avond in de Godelinde-scholengemeenschap te Naarden, aanvang 20.00 uur.
- Woensdag 14 mrt.   (subgroep Z.Flevoland) Dia lezing over de Natuur in het algemeen. Voor deze lezing die speciaal wordt aanbevolen, verteld Hans Rijkenborg uit Almere over de mooie zaken die in de Natuur te zien zijn. Hans zwerft al van jongs af aan door binnen en buitenland op zoek naar alles wat groeit en bloeit. Wat hem daar erg bij aanspreekt zijn geologische objecten en planten, maar aan de dia's kunt U zien dat het daar niet bij blijft. tijd 20.00 uur, plaats "De Tandem", te Almere-stad.

- Donderdag 22 mrt. ALGEMENE LEDENVERGADERING (agenda zie elders in dit blad). Na deze vergadering zal allereerst ons lid Ger Blok vertellen hoe het met de activiteiten van de Vogel-en Natuurwacht Zuidelijk Flevoland staat. Hij zal dit toelichten m.b.v. dia's. Daarna zal er een film over het leven van de Buizerd vertoond worden. Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum. De aanvang is 20.00 uur.
- Zaterdag 24 mrt. Excursie naar de Amsterdamse Waterleidingduinen. We verzamelen op het Oosterspoorplein in Hilversum, om 6.00 uur. We zullen in de loop van de middag weer terug zijn. De excursie staat onder leiding van Rick v.d.Akker Inge Karsemeyer en Adrie Vermeule. Opgeven voor 21 maart bij Joke Hardon tel. 02154-18804.
- 6-7-8 april Weekend Vlieland. Wilt u deelnemen aan dit weekend dan dient u zich eerst telefonisch op te geven bij Joke Hardon tel. 02154-18804. De beraamde kosten f70,- kunt u over maken op het giro nr. 2529179 t.n.v. penningmeester V.W.G. Opgave en betaling dient uiterlijk plaats te vinden voor 19 maart. Meenemen; sloop (is verplicht) slaapzak, washand+handdoek thermoskan, warme kleding, laarzen en regenkleding brood voor 's avonds en zaterdagmorgen. We verzamelen op het Oosterspoorplein in Hilversum om 15.30 uur. Voor informatie kunt u Joke bellen
- Dinsdag 10 april Werk-kontaktavond, U bent weer van harte welkom op deze avond in de Godelinde-scholengemeenschap te Naarden, aanvang 20.00 uur.
- Woensdag 18 april (subgroep Z.Flevoland) Dia lezing Entomologie. Door een Bioloog van de afdeling Parasitologie van het Tropeninstituut in Amsterdam zal een lezing worden verzorgd over de insecten in het algemeen. tijd 20.00 uur plaats "De Tandem", Burgerspad 1 Almere-stad.
- Maandag 23 april Op deze 2de paasdag een heerlijke fietstocht door de Eempolders, waar we vele weide vogels kunnen waarnemen. De excursie leiders zullen zijn Adrie Vermeule en Peter Dieperink. Verzamelen voor het gemeentehuis van Eemnes om 7.00 uur
- 28 of 29 april Zaterdag of zondag worden Eemnes en Laren geïnventariseerd wilt u mee dan kunt u zich opgeven bij Jelle Harder tel. 035-852842 of bij Adrie Vermeule tel. 035-857492
- Donderdag 3 mei NB : LET OP DE DATUM!
De heer Jac. van de Neut uit Den Haag is bereid gevonden ons deze avond het een en ander te vertellen en laten zien over de Biesbosch. Aan de hand van dia's zal deze medewerker van het Staatsbosbeheer ingaan op de vele veranderingen die erin dit landschap zijn opgetreden en de gevolgen ervan. Hoe wordt er in het griend gewerkt, welke beheersproblemen zijn er t.a.v. de recreatie, jacht en de landbouw?
Als een rode draad hier doorheen komen de broedvogels en de trekvogels aan de orde.
Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum. De aanvang is om 20.00 uur.

- Zondag 6 mei Ochtendexcursie naar Oppad-Kromme Rade.
Vertrek vanaf het Oppad om 6.00 uur.
Hoe komt u bij het Oppad, komende van de Vreelandse-weg gaan we over de brug van het Hilversumse kanaal, richting 's Graveland, over de brug direkt linksaf u komt dan op de Emmaweg. Hier begint het Oppad en de start van de excursie. Laarzen en evt. regenkleding meenemen.
De excursie zal onderleiding staan van Rick v.d. Akker, Inge Karsemeyer en Adrie Vermeule.
- Dinsdag 8 mei Laatste werk.kontakt avond.
Ook deze avond verwachten wij u weer in de Godelinde-scholen-gemeenschap te Naarden om 20.00 uur.
- Zaterdag 26 mei Fietstocht.
We starten bij van Meurs golfkartonfabriek Franse kampweg 10 te Bussum, om 6.30 uur.
De fietstocht zal gaan langs de Hilversumse meent, Horne-Kuier polder naar Spiegelpolder, Ankeveen Stichtse kade en weer naar het beginpunt. Het geheel staat onder leiding van Adrie Vermeule, we zijn om ongeveer 11 uur weer terug.
- Vrijdagavond 1 juni Avondexcursie langs de Gooimeerkust. o.l.v. Rob v.Maanen.
Vertrek 19.30 uur voor de uitspanning Oud-Valkeveen, te Naarden.
Avondzang van vogels en het roepen van jonge Ransuilen zal het doel van deze excursie zijn.
- 19 of 20 mei Inventarisatie van Eemnes en Laren, wilt u mee neem dan kontakt op met Jelle Harder of Adrie Vermeule.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

- Het G.N.R. stelde onlangs haar beheersplan '82-'87 vast. Voor geïnteresseerden is deze nota en het jaarverslag '82 in de bibliotheek te vinden.
- De gemeente Hilversum heeft onze subsidie voor '84 op f 500,- vastgesteld. In '83 was deze nog f 2150,-.
- Op ons verzoek om de kolonie Blauwe Reigers te Groeneveld niet te verstoren antwoordde Staatsbosbeheer dat dit nodig wordt geacht om een groep bruine beuken, die een wezenlijk onderdeel vormen van het in Engelse landschapsstijl te herstellen park, te behouden. Bovendien heerst bij hen de verwachting dat de verdreven reigers zich achterin het park zullen vestigen gezien ervaringen bij soortgelijke experimenten enkele jaren geleden.

Nieuwe leden : mw. A. Spruyt, Plantage Kerklaan 37¹¹¹. 1018 CV Amsterdam
P. Hoogendoorn, Oranjeweg 17, 1241 XN Kortenhoef

Opgezegd : F.M. Griffioen, Huizen H.A. Vonk Noordergraaf,
per 1-1-84 : mw. C.M. Liebregts-Haaker, Kortenhoef Maartensdijk
B. de Vink, Hilversum H. Westerweel, Bussum
B. Schepers, Laren B. Versluys, Almere

Adreswijziging : mw. I. Karsemeijer, Ericastraat 30, 1214 EM Hilversum, 035-10245
P. en Y. Volkersz, Bastionweg 109, 1383 JC Weesp, 02940-14908
mw. A. Aben, Gen. de la Reylaan 29, 1404 BN Bussum
S. en J.F. Beerlage, Westbroekse Binnenweg 42^a, 3612 AJ Tien-
hoven, 03469-36720
H. Gartner, Mauritslaan 5, 3871 CG hoevelaken, 03495-36720

DE VOGELOBSERVATIEHUT IN HET LAARDER WASMEER

J. Harder

Op de oproep in de vorige Korhaan om hulp bij het maken van een uit te graven toegangspad naar de observatiehut heeft slechts één persoon gereageerd. Waarom melden zich niet meer mensen uit eigener beweging? Je kunt niet zeggen dat niemand wil helpen. Dat bleek wel nadat er een aantal mensen persoonlijk benaderd werd. Hierdoor was het mogelijk om op 7 januari met negen VWG-leden een toegangspad uit te graven. Over een lengte van circa 40 meter werd 25-30 m³ zand weggehaald. Zo ontstond een soort loopgraaf van bijna een meter diep en breed. 's Morgens om 9.30 uur was aan dit karwei begonnen en ondanks het regenachtige weer was om 14.00 uur het pad uitgegraven. Enthousiast als ieder was werd besloten ook nog even de oeverwaluwendwand af te steken. Een week later op 14 januari togen ook nu in de regen, vier VWG'ers opnieuw naar de vogelhut. Die ochtend werd over een lengte van 16 meter een zandkering langs het toegangspad aangebracht om instorten te voorkomen. Toen het hout op was werd weer huiswaarts getogen. In de toekomst zal nog zo'n 25 meter zandkering moeten worden aangebracht. De laatste activiteit die op dit moment bij de observatiehut is uitgevoerd was op 28 januari. In de hut werden de wanden voorzien van de bekende vogelplaten van Vogelbescherming, en werd een plattegrond van het terrein opgehangen, een soortenlijst van 1984 en enkele propagandaborden van het IVN, de NJN en de VWG. De bedoeling is dat er op zaterdag 11 februari achter de hut een aantal rietmatten geplaatst zullen worden, zodat men vrijwel ongemerkt de hut kan bereiken. Tot zover de laatste ontwikkelingen rondom de vogelhut. Tenslotte wil ik iedereen bedanken voor zijn of haar hulp bij het bovenstaande. Bedankt dus: Willem Boerhout, Adrie Vermeule, Henk en Joke Hardon, Rob Kole, Rob Heuwekemeijer, Hans van Oosterhout, Marc van Houten, Walter Mijnhout, Rick van den Akker, Nico Dwars en Ruud Willemstein. Bij de inrichting in en om deze hut is grote medewerking verkregen van: a) De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels te Zeist b) Firma Waveka te Driebergen c) Firma Gamma te Hilversum d) Uitgeverij Elsevier te Amsterdam e) Firma Dixon te Den Bosch en Hilversum.

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Donderdag 22 maart in de Goede Herderkerk te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Agenda:

1. Opening / ingekomen stukken
2. Vaststelling van het verslag van de algemene ledenvergadering van 24 maart 1983 (Korhaan 17 (2), 31-33)
3. Goedkeuring van de jaarverslagen van sekretaris en subgroepen
  - a. sekretaris
  - b. subgroep Avifauna
  - c. " Nestkasten
  - d. " Excursies
  - e. " Vogelcursus
  - f. subgroep Eempolders
  - g. " Korhaan
  - h. " Propaganda
  - i. " Vogel- en Natuurbeschermingswacht Zuidelijk Flevoland

De jaarverslagen zijn in dit nummer van de Korhaan opgenomen

4. Bespreking van het financieel beleid:
  - a. Verslag van de kascommissie
  - b. Vaststelling van de rekening over 1983
  - c. Vaststelling van de begroting over 1984
  - d. Décharge van de penningmeesteresse
  - e. Benoeming van de kascommissie
5. Bestuursverkiezing:
  - a. Voorzitter: H. Hardon : herkiesbaar
  - b. Overige bestuursleden:
    - B. Dwars- van Achterberg : herkiesbaar (algemeen bestuurslid)
    - Y.S. Vogel : herkiesbaar (subgroep Vogelkursus)
    - H. Hardon : herkiesbaar (subgroep Korhaan)
    - H.W. de Soete : herkiesbaar (subgroep Propaganda)

Tegenkandidaten kunnen tot het begin van de vergadering schriftelijk bij het bestuur worden aangemeld (zie statuten Art.10:4).

6. Rondvraag

7. Sluiting

Na de pauze : zie programma.

JAARVERSLAG VAN DE SECRETARIS OVER 1983

Ledenbestand:

Het aantal leden bedroeg op 1 januari 1983: 460
en op 31 december 1983: 475

Bestuur:

Het bestuur werd gevormd door:

Voorzitter	H. Hardon
1e secretaris	P.W. Dieperink
2e secretaris (Ledenadministratie)	F.A. v. Klaveren
Penningmeesteresse	Mw. L. Mudde
Subgroep Avifauna	R.G. Moolenbeek
" Eempolders	R.A. Kole
" Nestkasten	J. Mekel
" Propaganda	H.W. de Soete
" Excursies	Mw. J. Hardon-v.Velsen
" Korhaan	H. Hardon
" Vogelcursus	Y.S. Vogel
" Vogel- en Natuurbeschermingswacht Zuidelijk Flevoland	G. Blok
Algemeen lid	Mw. L.J. Dwars-v.Achterbergh

Het bestuur vergaderde 7 maal (25-1; 15-3; 18-4; 6-6; 23-8; 4-10; 22-11).

Kontakten met andere organisaties:

- a) Stichting Gooisch Natuurreservaat: We gaven commentaar op de concept-beheersnota '82-'87, wat gedeeltelijk verwerkt werd in het definitieve beheersplan.
- b) Vereniging Leefmilieu het Gooi, de Vechtstreek e.o.: merendeel van de vergaderingen bijgewoond. Contact ivm. windmolen-nota van de gemeente Huizen, waar we tijdens een inspraakavond commentaar op gaven.
- c) Stichtse Milieu Federatie: ivm. uitbreiding jachthaven 't Raboes waar we bezwaar tegen maakten. We leverden hen watervogel-gegevens van het Eemmeer en voor de verdere procedure.
- d) Rijksinstituut voor Natuurbeheer: ivm. inventarisatie Rode Bosmier waar we onze medewerking aan verleenden.
- e) SOVON/COV: we bezochten de jaarlijkse vergadering en werkten mee aan het Atlasproject voor winter- en trekvogels.
- f) Vogelbescherming: ivm. herwaardering Vrije Vogelreservaten. We gaven hieraan onze actieve medewerking.
- g) Vrienden van het Gooi: goede contacten ivm. surfclub Oud-Valkeveen en de aanleg van een Oeverwaluwand bij Huizen.
- h) Stichting Vrijwillig Goois Natuurbeheer: goede samenwerking bij de aanleg van de Huizense oeverwaluwand, hetgeen door hen uitgevoerd werd
- i) Organisatie Wintervoeding en Revalidatie: We bezochten de viering van hun 25-jarig bestaan.
- j) Rijkswaterstaat: goed contact ivm. beplanting van het talud Stichtse Brug en het gestarte onderzoek naar verkeersslachtoffers aldaar, wat uitgevoerd wordt door leden van N.J.N.
- k) NJN 't Gooi.
- l) Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland: we bezochten vergaderingen,
- m) Provinciale Waterstaat Noord Holland: ivm. een onderzoek naar de gevolgen van windmolens voor vogels verschaffen we gegevens over vogeltrek.
- n) Staatsbosbeheer: ivm. plannen om de kolonie Blauwe Reigers te Groeneveld te verdrijven.

- o) Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders: we gaven commentaar op het concept-bestemmingsplan Gooi- en IJmeer.
- p) Overige contacten met: diverse gemeenten, R.I.J.P., Vogelwacht Delft, Stichting Gooimeer Recreatie, Stichting Kritisch Faunabeheer, Vogelwacht Utrecht, Natuurmonumenten, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek.

Ledenavonden:

In de Goede Herderkerk te Hilversum en in de Godelinde scholengemeenschap te Naarden werden 8 lezingen/filmavonden en 9 werk-/contactavonden gehouden.

Bibliotheek:

De bibliotheek werd weer verder uitgebreid met diverse boeken en overdrukken. Van de ontvangen literatuur werden inhoudsoverzichten gemaakt voor de Korhaan door mw. H.W. Reddingius.

Het archief met mappen van deelgebieden in 't Gooi e.o. werd uitgebreid en verzorgd door mw. L.J. Dwars- van Achterbergh, die ook de uitleen verzorgde samen met A.P. Vermeule.

P. Dieperink

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP AVIFAUNA 1983

Voor vele leden is 1983 weer een druk vogeljaar geweest. Inventarisors, tellers, organisators, uitwerkers, verslagenmakers en vele anderen zijn in de weer geweest om in Vogelwerkgroepverband gegevens vast te leggen.

Zonder twijfel zijn wij de enige natuurvereniging in het Gooi die over zoveel gegevens beschikt in haar archief. Veel van deze gegevens zullen gebruikt gaan worden bij het samenstellen van de "De Avifauna van het Gooi".

Onder leiding van Dick Jonkers is nu serieus begonnen aan dit gigantische project. Er werden diverse groepjes samengesteld die elk een aspekt van het vogelleven verder uitwerken.

Door goede kontakten met Provinciale Waterstaat kwamen wij in het bezit van de broedvogelgegevens die deze dienst in 1981 in heel het Gooi heeft verzameld.

Als "ruil" konden wij de gegevens van de Gooise heidevelden aanbieden.

Op 1 maart en 13 september werden bijeenkomsten gehouden in de Godelinde-scholengemeenschap.

De maandelijkse werk/kontaktavonden werden goed bezocht. Een der avonden werd o.a. besteed aan het pluizen van braakballen en een andere aan methodieken over het schatten van vogelgroepen. Dit onder leiding van Dick Jonkers.

De archiefwerkzaamheden en de uitleen werden verzorgd door Beb Dwars en Adrie Vermeule. De heer van der Zwaan hield als vanouds de kartotheek bij. Jos de Jonge verzorgde weer in samenwerking met Ger Blok de veldwaarnemingen rubriek in de Korhaan.

Henk Hardon en Adrie Vermeule woonden 2 vergaderingen bij van de gezamenlijke Noord-Hollandse Vogelwerkgroepen.

Vele leden bezochten de SOVON/COV bijeenkomst in Arnhem. Op deze bijeenkomst werd informatie verschaft over het nieuwe SOVON project, het P.T.T. (punt transit telling) project.

Door Paul van de Poel en Adrie Vermeule wordt aan dit onderzoek medegewerkt. Het oude SOVON- projekt werd afgelopen jaar afgesloten. Aan dit projekt is door zeer vele leden van de VWG medewerking verleend en wij zijn dan ook zeer benieuwd naar de verslaggeving van dit projekt.

Bij de Huizer haven werd op initiatief van P.Dieperink een oeverzwaluw-wand ingericht.

Een oude wens van een van onze leden (J.Harder) werd vervuld door het GNR. Er werd n.l. een vogelwaarnemingshut geplaatst in het Laarder Wasmeer. Laten wij hopen dat het niet bij deze ene hut zal blijven. Er zijn ongetwijfeld nog enige plaatsen in het Gooi die in aanmerking komen.

De volgende tellingen werden in 1983 door leden verricht:

Broedvogels; De Snip (A.Vermeule), Echobos en Kocherbos, Brink en rietvelden bij Muiderberg (H.Fuchs), Blaricum (J.Harder), deel Hilversum (E.Lam), Pionierterrein Westerheide (R.G.Moolenbeek), Eemnes-weidegebied (J.Harder), Oud Bussum (Pluister & Jonkers), Hilversumse Meent (P.Vos), Kortenhoeftse Plassen (F.v. Klaveren), Naardermeent (I.v.Woersem), Oeverzwaluws (P.Dieperink), Gierzwaluws Bussum (H.Fuchs), Huiszwaluws (R.Kole).

Tellingen: Watervogeltelling Gooi en Eemmeer (A.Vermeule), Stootvogeltelling (A.du Mosch & A.Stoker) Kleine Zwanen (R.G.Moolenbeek), Internationale watervogeltelling (A.Stoker), Voorjaarsfenologie (N.Klippel), trektelling Hollandse Brug (G.Blok) en Zuiderheide (R.v.d.Akker), Ganzentelling (R.G.Moolenbeek).

De komende jaren zullen vele activiteiten in het kader van de "Avifauna van het Gooi" uitgevoerd gaan worden. Hierdoor zullen wellicht enkele tellingen van de subgroep gaan vervallen.

Aan het eind van deze opsomming willen wij graag weer tellers, kaartjesinvolvers, organisators en alle andere actieve leden danken voor hun inzet.

Naast diverse avifaunistische artikelen in de Korhaan verschenen in 1983 de volgende uitgaven:

- nr. 39: Vogelstudie, zoogdieren- en libellenonderzoek in de Mariapeel; 1-9. J. Harder, F. v. Klaveren, H. v.d. Pol en A. Vermeule
- nr. 40: Verslag van een vogelweekend op Ameland gehouden op 24-25 april en 9-10 oktober 1982; 1-18. J. Harder
- nr. 41: Avifauna van het Gooi? Discussiestuk voor het uit te geven boekwerk over de vogels in het Gooi; 1-9. D. Jonkers
- nr. 42: (uitgave subgroep nestkasten) verslag 1979-1981. J. Mekel
- nr. 43: Inventarisatie Boekesteyn, 's-Graveland 1982; 1-26 + bijlage. H. Fuchs en I. van Woersem.

R.G. Moolenbeek & A. Vermeule

JAARVERSLAG SUBGROEP NESTKASTEN 1983

Het gecombineerde nestkastenverslag 1979-1980 en 1981 is dit jaar verschenen. Jaap Mekel heeft deze uitgave verzorgd. Het verslag 1982 is in concept af. Van 1983 moeten nog verslagen binnenkomen. Voor een wat gunstiger werkverdeling is besloten dat H.W. de Soete toch in de subgroep Nestkasten blijft om samen met Jaap Mekel de zaken te behartigen. De nestkasten in het legerkamp aan de Noodweg worden weer gecontroleerd. Op het landgoed Oud-Bussum zijn twee nieuwe controleurs gestart. Tevens zijn er twee nieuwe controleurs op de Hoorneboeg-Zwarteberg actief. De controle van Bikbergen werd dit jaar door de ACJN overgenomen en door drie jeugdbonders verzorgd. Het nestkastenbestand op het

landgoed de Limiten is weer op orde gebracht en zal in 1984 weer in het verslag worden opgenomen. Voor het landgoed Bantam zijn door de heer Snepvangers een serie nieuwe nestkasten gemaakt. Hangende de discussie aangaande de verlangde status van "hollebomenreservaat" Bantam, worden ze (nog?) niet opgehangen. We hebben nog twee liefhebbers als extra controlehulp kunnen plaatsen.

Han de Soete & Jaap Mekel

JAARVERSLAG SUBGROEP EXCURSIES

Er werden dit jaar 21 excursies georganiseerd. Waarvan er één wegens zeer slechte weersomstandigheden geen doorgang kon vinden.

- 5 dag excursies   Waarvan de geplande Friesland excursie werd omgezet in een Flevopolder excursie, dit i.v.m. hevige sneeuwval. De Amsterdamsewaterleidingduinen was dit jaar als nieuwe excursie een succes.
- 7 ochtendexcursies   Waarvan ook een geslaagde fietsexcursie in de Eempolders.
- 2 avondexcursies   Waaronder de bekende Uilenexcursie in Groeneveld en een avond wandeling langs de Gooimeerkust.
- 2 weekenden   Waarvan het voorjaarsweekend Schiermonnikoog erg veel belangstelling trok met maar liefst 63 mensen. Ook het najaarsweekend was met 47 mensen een groot succes.

Graag wil ik alle excursieleiders vanaf deze plaats hartelijk danken voor jullie geweldige inzet bij het leiden van de excursie.

Joke Hardon-van Velsen

JAARVERSLAG SUBGROEP VOGELCURSUS

De voorjaarscursus werd dit jaar druk bezocht, de najaarscursus echter had minder belangstelling, n.l. 35 personen. Er gaven zich maar weinig cursisten op als lid van de VWG.

Lia Last besloot aan het eind van dit cursusjaar te stoppen met haar activiteiten binnen de subgroep.

Rick van den Akker en Fred van Klaveren zijn bereid gevonden in de subgroep mee te gaan werken.

Het contactadres voor opgave aan de cursus wordt Fred van Klaveren.

Lia, Leny, Emmy, Paul, Yves, Rick, Fred.

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP EEMPOLDERS 1983

De subgroep Eempolders heeft ook in 1983 weer getrouw om de 14 dagen de vogelstand in het gebied van de Maatpolders en de Noord- en Zuidpolders te Veld gecontroleerd. Het was alweer het elfde jaar dat de groep dit werk, met veel enthousiasme, deed. Omdat Peter Vos te kennen gegeven had dat hij, na 10 jaar, niet langer coördinator voor deze groep wilde zijn, moest een vervanging gezocht worden. Gelukkig bleek Jessy van Leyden bereid dit werk over te nemen. Vanaf half april heeft zij alle telformulieren verzameld en o.a. alle gegevens op overzichtslijsten vastgelegd. De telresultaten van de periode na 1978 zijn helaas, hoewel dat wel was toegezegd, nog niet gepubliceerd. Dit punt heeft echter nog steeds de aandacht en geprobeerd zal worden dit alsnog zo spoedig mogelijk te doen. Het aantal tellers was aan het begin van het jaar 28. Aan het eind van het jaar was dat aantal gestegen tot ca. 42. Uit de grote stijging van het aantal medewerkers blijkt, dat er voldoende animo is voor het tellen van de weidevogels. In de laatste subgroepvergadering is mede daarom besloten om, naast de Noord- en Zuidpolders ook in de Oostermeent te gaan tellen. Dit gebied sluit aan op de Eempolders en het lijkt ons interessant om de gegevens ervan eens met die van de oude telgebieden te vergelijken.

Rob Kole

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP KORHAAN

- In 1983 verschenen er zes nummers van de Korhaan. Het totaal aantal pagina's bedroeg 150.
- Het schutblad veranderde van een groene kleur in een bruine kleur
- Het type-werk werd dit jaar verzorgd door Marianne Harder, Joke Hardon en Inge Karsemeijer.
- Het illustratie-werk werd verzorgd door Ab Noorman, Fred van Klaveren, Alice Kuylman, Willy Leurs, Maria Zwart, Jacob Verhey en mevr. van Leeuwen-Boomkamp.
- De laatste twee nummers konden getypt worden, op de dit najaar aangeschafte nieuwe typemachines. De kwaliteit van het type-werk onderging hierdoor een aanzienlijke verbetering.
- De verspreiding van het blad was in handen van Bep Dwars-van Achterberg waarvoor onze dank die eveneens uitgaat naar alle inzenders van copy, typistes, tekenaars en niet te vergeten de bezorgers van dit blad.

Andries, Henk, Maarten

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP PROPAGANDA 1983

We hebben dit jaar op 10 september een propagandastand gehad op de jaarlijkse Bijenmarkt in Bussum. Door het slechte weer en een slecht honingjaar is de markt geen succes geweest, ook voor ons niet. Op de herfstflora in Singer te Laren hebben we een stand verzorgd en doorlopend bezet van 7 t/m 16 oktober. Ondanks ons beperkt artikelenaanbod gezien onze status hebben we een redelijke omzet gemaakt. De grote winst is, dat wij het vogelgebeuren onder de aandacht van een groot publiek hebben kunnen brengen. Alle medewerkers hartelijk dank. Bij enkele aanverwante organisaties hebben we tijdens hun presentaties, propagandamateriaal beschikbaar kunnen stellen.

Han de Soete & Joke Hardon

SUBGROEP ZUIDELIJK-FLEVOLAND

In het begin van 1983 hebben wij introductie-excursies georganiseerd voor mensen die de vogelcursus bij ons hebben gevolgd. Hiernaast is er veel tijd besteed aan het maken van plannen voor onze "Vogeltuin" en aan het onderzoek naar de herfst-trek bij de Hollands brug. In de laatste maanden van het jaar werd de tijd geheel besteed aan het inrichten van ons nieuwe onderkomen in het Natuureducatiecentrum van de ZYP en het opzetten van ons archief.
De subgroep bestaat momenteel uit 10 leden.

Activiteiten in 1983

- Nestkasten : ca. 20 kasten zijn weer gecontroleerd. Wij hebben nogal wat last gehad van diefstal van de kasten.
- Tellingen : 1. SOVON : Het is ons gelukt om met goed resultaat het SOVON-project voor winter en trekvogels in oktober af te sluiten.
2. Waterwild : Maandelijks werd er bij het Gooimeer van de "Dode Hond" tot de Hollandse Brug geteld.
3. Stootvogels : In januari werd in geheel Z.F. geteld.
4. Fenologie : Voorjaars-fenologie werd nauwkeurig bijgehouden.
5. Herfsttrek : Er werd ca. 40 keer geteld bij de Hollandse Brug.
Verslag hiervan komt in "de Korhaan".
- Vogelcursus : Er werden twee vogelcursussen georganiseerd voor ca. 50 mensen. Dit gebeurde in samenwerking met Bureau Natuureducatie van de ZIJP.
- Excursies : Als vervolg op de vogelcursus werden 5 introductie-excursies georganiseerd.
Tevens werd meegewerkt aan een t.v.-programma over botulisme van de regionale t.v. in Dronten.
Voor het NIVON-Almere werd een lezing met daarbij aansluitend een excursie gehouden.
- Dia-avonden : Er werd een thema-dia-avond gehouden over zangvogels.
- Ringen : In het voorjaar werden ca. 100 vogels geringd.
- Vogeltuin : In samenwerking met de RIJP werden plannen gemaakt om langs de Hoge vaart een vogeltuin met een oeverwaluwanwand te creëren.
- Waarnemingen-systeem/archief : In onze ruimte in het Natuureducatiecentrum van de ZIJP zijn wij bezig met het opzetten van een archief met bibliotheek dat in toekomst een basis kan gaan vormen vooreen avifauna van Zuidelijk Flevoland.

Ger Blok

FINANCIEEL OVERZICHT OVER HET VERENIGINGSJAAR 1983

Contributies 1983	8.879,50	Res. Inventaris	543,50
Subsidies:		Res. Akties	92,50
Laren '82 60,00		Bibliotheek	347,30
's-Graveland '82 100,00		Avifauna van het Gooi	1558,69
's-Graveland '83 100,00		de Korhaan ver. orgaan	4884,00
G.N.R '83 1000,00		Ledenavonden	1258,28
Eemnes '82 50,00		Secr. en Penningm.	408,95
Naarden '82 100,00		Overige bestuurskosten	466,22
Naarden '83 100,00		Afschrijving inventaris	225,00
Muiden '83 50,00		Vogeljaar Delft	53,60
Laren '83 60,00		Lidmaatschappen	241,50
Vr.v.'t Gooi <u>300,00</u>	1.920,00	Diverse kosten:	
Giften	266,50	(waaronder Zwaluwenwand)	1017,26
Interest	397,82	s.g. Avifauna	360,65
s.g. Eempolder	48,00	s.g. Excursies	50,00
Nadelig saldo	534,07	s.g. Cursus	60,00
		s.g. Propaganda	428,44
		s.g. Nestkasten	<u>50,00</u>
	<u>12.045,89</u>		<u>12.045,89</u>

BEGROTING 1984

Contributies	8.000,00	de Korhaan ver. orgaan	5.000,00
Subsidies	2.000,00	Kosten secretariaat	300,00
Overige inkomsten	750,00	Kosten penningm.	150,00
		Diverse bestuurskosten	400,00
		Ledenavonden	1.250,00
		Bibliotheek	400,00
		Inventaris	600,00
		Vogelasyt	250,00
		Avifauna van het Gooi	600,00
		Lidmaatschappen	300,00
		s.g. Nestkasten	200,00
		s.g. Avifauna	400,00
		s.g. Eempolders	200,00
		s.g. Cursus	100,00
		s.g. Zuidelijk-Flevoland	200,00
		s.g. Propaganda	300,00
		s.g. Excursies	<u>100,00</u>
	<u>10.750,00</u>		<u>10.750,00</u>

BALANS PER 31 DECEMBER 1983

Inventaris	3.415,32	res. Inventaris	3.000,00
Giro plus rek.	6.065,51	Uit te geven verslagen	1.500,00
Giro rek. courant	788,06	Reservering akties	100,00
Kas	45,00	Bibliotheek	300,00
Nog te ontvangen contr. 1-83	147,50	res. Avifauna v. 't Gooi	2.500,00
Vooruit betaald de Korhaan	1.089,50	Nestkasten	250,00
		Ontvangen contr. '84	122,50
		Excursie Vlieland	140,00
		Afschrijving inventaris	225,00
		Nog te betalen	1.867,30
		Kapitaal	<u>1.341,09</u>
	<u>11.550,89</u>		<u>11.550,89</u>

VERSLAG EXCURSIE EGELSHOEK VAN 8 JANUARI
Wout Verkuylen

Voor het vliegveld Hilversum verzamelden zich 19 opgewekte vogelvrienden. Fred hoorde meteen al Ringmussen en Kneuen. Een Roek herkenden we aan zijn vlucht als een Kouwtje.

Tussen de boerderijen van de Egelshoek vertelde Adri Vermeulen zijn eerste verhalen. Hij wees op de grote groepen Meerkoeten en Waterhoenen die in deze omgeving overwinteren. Hij vertelde ook over de ligging van dit gebied: Het Tienhovenskanaal komt van de Zwarte Berg en buigt zich langs de Egelshoek naar Tienhoven.

We gingen het kanaal volgen over de Huydecoopersweg overgaand in een begaanbare dijk met halverwege de Eendekooi, dan de Dwarsdijk waaraan links een Vogelpark door Lori Klein Slimbridge gedoopt, een bewoonde wipwatermolen en dan rechts de Stille Plas.

Je kan dit gebied dus ook bereiken langs Nieuw-Loosdrecht, porseleinmuseum-kasteel Sijpestein en Muyevelt.

Onze tocht ging door een wijds veenlandschap van lage weiden, plassen, rietkragen en elzenbosjes waarin reeën zich schuilhouden. Zo wijds dat je de kerktorens zag van Utrecht, Hilversum en Loosdrecht.

Waarnemingen op de heenweg: Wintertalingen, hun fluitend geluid niet echt hoorbaar.

-Brilduikers, niet echt gezien maar Adri vertelde dat die driehoeksmosselen eten en dat je het kunt horen als ze die vermalen in hun maagjes.

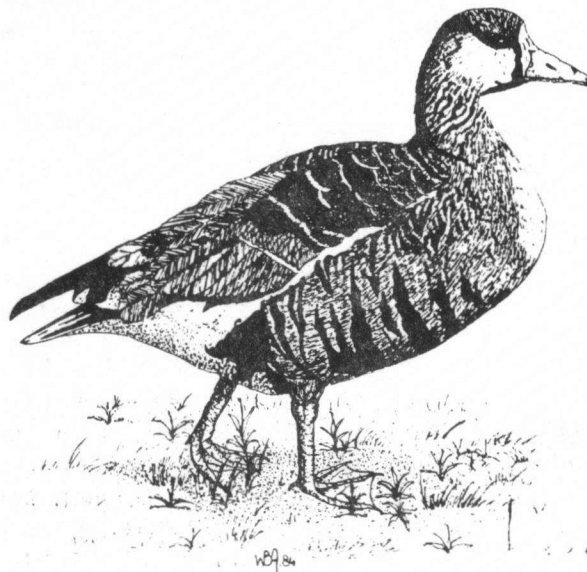
-Een Sperwer, boeiend gezicht zoals hij achter ons langs vloog en laag over een bosje dook.

-De Eendekooi met een verhaal hoe die werkt.

-Een Bosuil, die beschutting had gezocht onder de afdekplaat van een gemetseld schoorsteentje.

-Twee overvliegende Grote Zaagbekken, de visetende eenden die boterbuiken worden genoemd.

-Een vlucht Kolganzen, herkend aan de zwarte plekje op de buik, want het weer werd steeds natter en donkerder op die zondagochtend.

-En toen een vlucht Rietganzen; "Want die roepen niet zo".

Onvergetelijk zijn de gevleugelde uitspraken; "Van hieraf wordt de dijk alleen maar beter" en "Nu zijn we toch nat".

Onder dit groot leiderschap bereikten we het keerpunt. Na de verwarmende aanblik van kringelende rook uit de wipmolen en met regen en wind op de rug voelden we ons behaaglijk en genoten van de terugtocht.

Want we herkenden nog een groep Veldleeuwerikken aan hun vlucht, zagen een groep van wel 60 Sijzen in een elzenbosje, en verspreid in het veld Stormmeeuw, Holenduif en Bonte kraai. Ook een prachtig grote Buizerd, maar de bijna witte Buizerd, die in de buurt van het vliegveld zit, liet zich niet zien.

Een fijne excursie. Allemaal tot ziens.

SPREEUW MET WULPENNAVEL

R.G. Moolenbeek

Enige jaren geleden (zomer 1978) belde de heer B. van Ingen, asielhouder te Naarden, mij op met de mededeling dat hij een bijzondere spreeuw binnen had gekregen. Het beest was in de vesting Naarden door een kat gepakt, doch niet noemenswaardig gewond. Opvallend voor deze vogel was de extreem lange snavel. Nu komt het wel vaker voor dat een spreeuw een iets langere snavel heeft (Pomeroy, 1962) maar dit overtrof mijn verwachting. Gemeten van de inplant bovensnavel tot de punt was de lengte 47.5 mm. De ondersnavel stak dan nog eens 4.2 mm verder uit, dus totaal 51.7 mm. Daar de snavel naar beneden boog geleek het een "Wulpensnavel". Het ging hier om een vrouwtje, ouder dan 2 kj (= kalenderjaar). Normaal is de lengte van een spreeuwesnavel ongeveer 24 mm, en het record staat op naam van een spreeuw uit Engeland, welke een snavel had met een lengte van 55 mm (Galcher, 1978: 29). De spreeuw uit Naarden had echter nog een paar afwijkingen. Op de linkervoet was wratvorming (pokken) waar te nemen en er ontbraken twee voortenen (nog slechts bobbelige restantjes) en de nagel van de achterteen. Na ongeveer vijf weken in de opvangvoliere brak de bovensnavel af en werd de ondersnavel door Van Ingen bijgeknipt. Helaas heeft dit alles niet mogen baten; het beestje stierf enkele weken later.

Literatuur:

Galcher, H. 1978. De spreeuw. Het Spectrum, Utrecht. 1-207

Pomeroy, D.E. 1962. Birds with abnormal bills. British Birds 55(2): 49-72

1e VOORJAARSWAARNEMINGEN 1983 (FENOLOGIE)

N.A. Klippel

In 1983 heeft voor de derde achtereenvolgende keer registratie om fenologische waarnemingen door een dertigtal leden plaatsgevonden.

Het blijft jammer te moeten constateren dat van het grote aantal leden die onze werkgroep telt een zo klein aantal leden hun medewerking aan deze waarnemingen verleent.

Bij vergelijking van de waarnemingen van 1983 met die van 1982 valt op dat niet alleen het totaal aantal waarnemingen iets is toegenomen maar ook dat deze toename juist bij een aantal bijzondere soorten heeft plaatsgevonden zie bijv. de Nachtegaal en de Wielewaal (Tabel 1).

Zoals ook in het verslag over 1982 is aangegeven valt ook nu op dat bij enkele soorten sprake is van incidentele zéér vroege waarnemingen.

Mogelijkerwijs is hier sprake van of zeer vroege trek of van exemplaren die niet echt weggetrokken zijn maar meer met de vorstgrens zijn meegetrokken.

Bij vergelijking van de diverse data kan niet gesproken worden van een duidelijk afwijkend patroon tussen 1982 en 1983.

In tabel II zijn voor een aantal soorten de waarnemingen over de laatste 3 jaren samengevoegd.

Duidelijk is hier het verschil te zien in het waarnemingspatroon tussen de Gier- resp. de Boerenzwaluw. Waarbij de Gierzwaluw de waarnemingen steeds vroeger hebben plaatsgevonden is dit bij de Boerenzwaluw (buiten de enkele incidentele gevallen) juist het tegenovergestelde.

De Huiszwaluw daarentegen vertoont een tamelijk vast patroon. Bij de Lepelaar zijn de data omcirkeld waar waarneming op de nestplaats in het Naardermeer heeft plaatsgevonden.

Door het relatief geringere aantal waarnemingen voor deze soort zijn hier echter niet veel conclusies uit te trekken.

T.a.v. de Tjiftjaf en de Gier- en Boerenzwaluw kan nog opgemerkt worden dat per jaar de 1e waarnemingen per soort tamelijk dicht op elkaar liggen. Naast het feit dat het hier om gemakkelijk herkenbare soorten handelt die bovendien niet al te zeldzaam zijn mag toch wel geconcludeerd worden dat de terugkeer in onze regio tamelijk massaal plaatsvindt.

Voor een volgend verslag zal door mij gepoogd worden wat landelijke cijfers te verzamelen zodat een vergelijk met andere regio's gemaakt kan worden.

Als voorbeeld kan al genoemd worden dat vroegere waarnemingen van resp. Tjiftjaf 27 februari en Nachtegaal 18 april door onze leden J. Verhey resp. A. Pluister in de duinen bij Zandvoort hebben plaatsgevonden.

Toelichting op de tabellen.

Elk vakje in de tabel betekent een halve decade (periode van 5 dagen) waarbij de volgende binnen elk vakje als volgt is:

1e	4e
	3e dag
2e	5e

Boven iedere kolom is de aanvangdatum van die periode aangegeven (dus de 1e dag). In de 1e en 2e kolom zijn de data aangegeven van waarnemingen die voor 1 maart lagen.

Het cijfer in de laatste kolom verwijst naar diegene (zie lijst deelnemers) die de desbetreffende vroegste waarneming heeft gedaan.

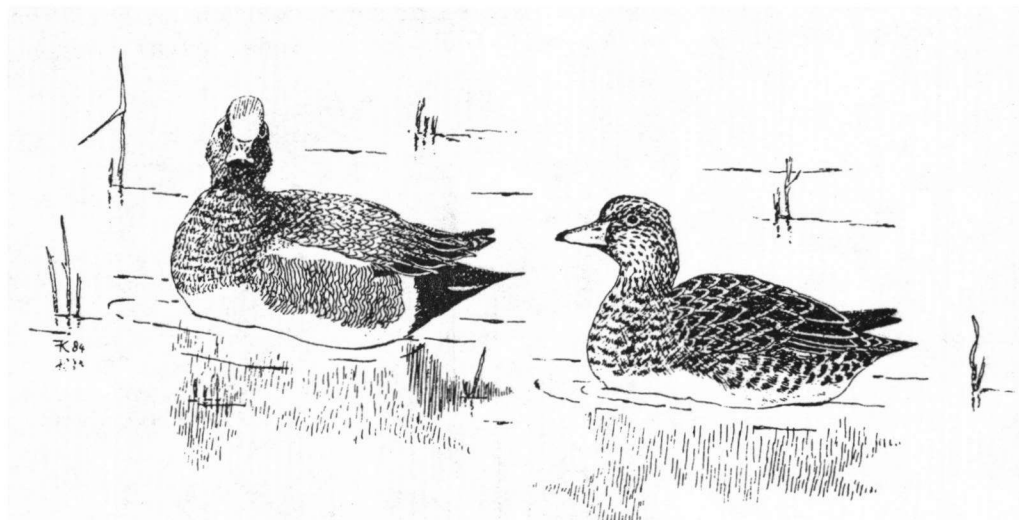
LIA VLOOG UIT

Nu Lia Last na een periode van 10 jaar besloten heeft de cursus Vogelherkenning te verlaten beseffen wij pas goed welke belangrijke plaats zij binnen de cursuscommissie innam.

Hoewel door de aard van haar werkzaamheden - organisatie en administratie - naar buiten wellicht de minst bekende figuur van het groepje, was zij in feite de spil waar alles om draaide en blééf draaien. Voor haar tactvolle wijze van optreden tijdens vergaderingen, waardoor ook de soms moeilijke zaken bespreekbaar werden, hebben wij allen de grootste bewondering en waardering.

Lia, het was fijn met jou samen te werken en we zullen je dan ook heel erg missen. We wensen je alle goeds toe en hopen je niet helemaal uit het oog te verliezen.

Emmy Disselkoen
Paul van de Poel
Yves Vogel
Leny Reddingius

HET WAARNEMEN VAN EEN SLAAPPLAATS VAN KOKMEEUWEN (LARUS RIDIBUNDUS)

Marc van Houten

Na het lezen van het artikeltje van Adrie Vermeule (zie vorige Korhaan), over de slaappleats van Kauwen ben ook ik nieuwsgierig geworden over een bepaalde slaappleats, namelijk die van de Kokmeeuw.

Op donderdag 19-01-1984 ging ik op pad. Gewapend met verrekijker, telescoop (Kowa 25x), notitie-boekje en een klein krukje, dit laatste voor de nodige luxe.

Het was half tot zwaar bewolkt en 1° onder nul, er stond een vrij krachtige z-w wind.

Mijn telgebied zou worden de oostkant van de Stichtse Brug, gemeente Blaricum.

Uit oudere waarnemingen van ondergetekende wist ik dat ze daar het winterhalfjaar nogal gezien werden. Toen ik om 15.30 uur aankwam zaten er al 60 Kokmeeuwen op mij te wachten. Zo'n 50 meter verder zaten 16 Grote Mantelmeeuwen, dus duidelijk apart van hun familie-genoten. Dit bleef trouwens de hele telling zo!

De aantallen van beide soorten zijn in de grafieken af te lezen.

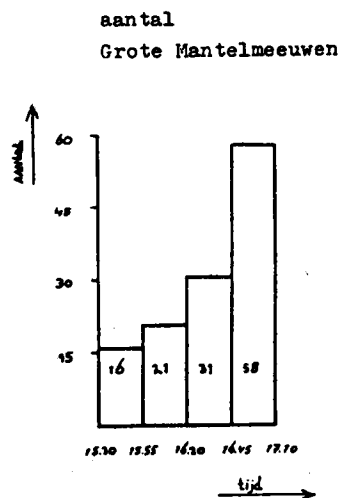
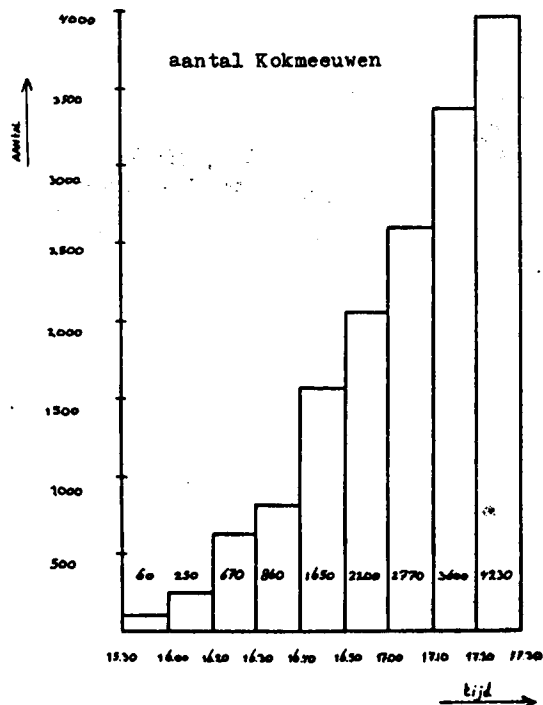
De richtingen waar de Kokmeeuwen vandaan kwamen waren niet erg verschillend; in mindere mate, uit de richting van Eemnes (Z) en uit Huizen (W).

Wat doen die beesten nu eigenlijk als ze daar, op dat toch niet al te warme water drijven, zul je je afvragen. Nu, ten eerste dobberen ze eigenlijk maar wat langs elkaar heen en geven ze nu en dan een rauwe gil of kreet. Soms vliegen groepjes van 50-75 stuks op, en landen dan zo'n 100 meter verderop weer neer.

Vrij saaie dieren dus zou je denken, niets daarvan is waar, als groep zijn ze erg interessant en je bent eigenlijk zo'n 2 uur druk bezig.

Leuk was het om te zien dat tussen al die winterse Kokkers één meeuw aanwezig was die al de zomer in het hoofd had, deze had namelijk al zijn prachtkleed aan !

Wat ook wel opviel was dat er 32 Kleine Zwanen aanwezig waren. Deze grote vogels zwommen alleen óm de groep Kokmeeuwen heen, niet één zwom door de grote groep heen! Om 17.30 uur ging ik weer weg, het was té donker geworden om nog behoorlijk te tellen. Gezien de aantallen was het toch leuk, en in ieder geval voor herhaling vatbaar.

HUISZWALUWNESTTELLING 1981, 1982 EN 1983

Rob Kole

Inleiding

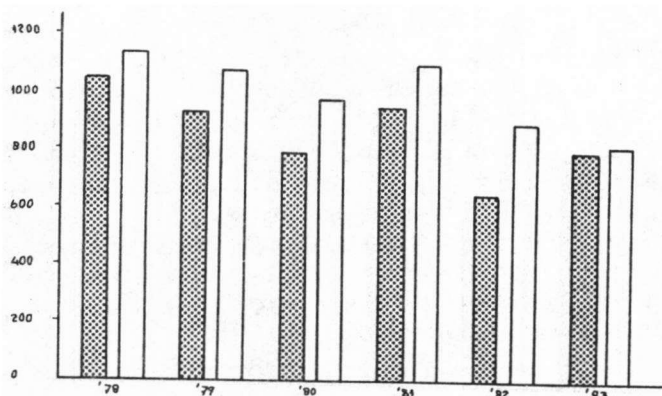
Sinds 1978 worden in het Gooi en omstreken de nesten van de Huiszwaluw (*Delichon urbica*) geteld. Dit gebeurt in de eerste plaats om het aantal broedparen in het gebied te kunnen schatten. In de tweede plaats hopen we meer inzicht te krijgen in het verloop van het aantal broedparen in de loop van de tijd, en in de keuze van de nestplaatsen.

De resultaten van de tellingen die in de periode van 1978 tot en met 1980 zijn uitgevoerd, zijn reeds eerder in de Korhaan gepubliceerd (1 en 2). In dit verslag komen de resultaten van de afgelopen drie jaar aan de orde.

In principe is de werkwijze van de tellingen sinds de beginjaren niet gewijzigd. Wel hebben we ernaar gestreefd om de telgebieden zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Daarom is, bijvoorbeeld, vanaf 1982 ook in de bebouwde gebieden van de gemeente Baarn geteld. De tellingen worden 2 maal per broedseizoen uitgevoerd, in de periode juli - augustus.

De Huiszwaluw komt meestal reeds in april terug uit z'n winterverblijf. In ons werkgebied werd, volgens het fenologisch onderzoek van Nico Klippel, in 1981 de eerste waarneming op 10 april gedaan. In 1982 en 1983 was dat respectievelijk 5 april en 8 april. De terugkomstdata zijn meestal wat verspreid in de tijd. In 1982 werd, bijvoorbeeld, nog een "eerste waarneming" van 3 juni doorgegeven. Nadat de Huiszwaluwen zijn teruggekeerd, worden de nestplaatsen weer opgezocht, maar het kan soms nog wel een poosje duren voordat de nesten hersteld of gebouwd worden. Het broedseizoen van deze soort duurt vrij lang en er kunnen ook wel 2 à 3 legfels zijn. Het komt helaas regelmatig voor dat de nesten tijdens de bouw en zelfs tijdens het broeden, door de bewoners van het gebruikte pand worden verwijderd. Hierdoor is het tijdens een telronde niet altijd goed mogelijk om vast te stellen of er daadwerkelijk gebroed wordt. Ook kunnen vroege of late legfels gemist worden. In veel situaties is het moeilijk, soms zelfs haast onmogelijk om alle kanten van de gebouwen te bekijken. Vooral het bekijken van de achtergevels is vaak lastig en tijdrovend. Het werkelijke aantal nesten in het gebied kon dus hoger zijn dan het gevonden aantal. Bovendien is het aantal nesten slechts een vrij ruwe indicatie voor het aantal broedsels.

Het verloop van het aantal gevonden nesten, van 1978 tot en met 1983, is weergegeven in figuur 1. De gearceerde staven geven aan hoeveel nesten gevonden zijn. Daarnaast geven de witte staven de geschatte aantallen nesten aan. Uit deze figuur blijkt dat het aantal nesten van jaar tot jaar sterk verschillend kan zijn.

figuur 1

De eerste jaren daalde het aantal nesten geleidelijk. In de daaropvolgende jaren was het aantal steeds wisselend. Het is daarom voorlopig nog moeilijk te zeggen of er, op langere termijn, van een doorgaande afname sprake zal zijn.

Telresultaten

De telresultaten van de afgelopen drie jaar zijn, per gemeente, samengevat in tabel 1. Ter vergelijking met de vroegere resultaten, is bij elke plaats ook het gemiddelde aantal gevonden nesten gegeven. Deze gemiddelde waarden zijn berekend over de hele periode, van 1978 tot en met 1983. In een aantal gevallen is achter het aantal nesten ook het geschatte aantal nesten, tussen haakjes, vermeld. Dit is alleen gedaan wanneer het geschatte aantal sterk afwijkt van het gevonden aantal, bijvoorbeeld omdat de betreffende plaats niet, of niet volledig geteld is.

Tabel 1. Overzicht van Huiszwaluwnesten per gemeente in 1981, 1982 en 1983.

<u>Plaats</u>	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>totaal gemiddelde</u>
Ankeveen	29	34	28	26
Baarn	--	5	6	5
Blaricum	43	36(40)	28	41
Bussum	--	--(1)	5	11
Eembrugge	38	46	72	46
Eemdijk	28	32	39	23
Eemnes	60(85)	42	42	44
's-Graveland	32(50)	37	37	52
Hilversum	22	18	--	18
Holl.Rading	5	5	5	7
Huizen	11(80)	13(75)	31	104
Kortenhoeft	69	95	68	62
Laren	0(2)	0	0	2
Loenen	49	--(40)	53	50
Loosdrecht	71(80)	28(65)	43(50)	80
Muiden/Muiderberg	304	83(150)	170	154
Naarden	46	67	58	46
Nederhorst den Berg	19(45)	61	53	46
Nieuwersluis	13	--(10)	11	9
Nigtevecht	18	--(15)	3	16
Vreeland	23	--(10)	--	15
Weesp	66	--(50)	48	57
Totaal:	946(1095)	602(898)	800(807)	

In 1981 werden er totaal 946 nesten gevonden. In 1982 waren er 344 minder. Dat is een daling van ruim 36%. Waarschijnlijk was de werkelijke achteruitgang minder groot, want er werden in 1982 een aantal gebieden niet geteld. Er werden dat jaar slechts 16 plaatsen bekeken, terwijl in de overige twee jaren in 20 plaatsen werd geteld. Het aantal gevonden nesten was in 1983 weer hoger dan het jaar daarvoor. Er werden namelijk precies 800 nesten genoteerd. Dat is een stijging van bijna 33%. Het aantal nesten schommelt niet alleen van jaar tot jaar, maar de veranderingen zijn ook per gemeente zeer verschillend. In de afgelopen 3 jaar is er in 22 plaatsen geteld. Slechts in 5 plaatsen is het aantal nesten steeds boven het totaal gemiddelde aantal nesten gebleven. In veel plaatsen zien we van jaar tot jaar afwisselend een voor en achteruitgang.

In 1981 werden de gemeenten Baarn en Bussum niet geteld. Voor zover was na te gaan, zijn de overige plaatsen wel volledig door de vaste tellers gecontroleerd. In 1982 werd er niet geteld in Bussum, Loenen, Nieuwersluis, Nigtevecht Vreeland en Weesp. Bovendien werd er niet volledig geteld in Huizen en in Muiderberg. Vooral dat laatste is jammer want in deze plaats zitten altijd veel nesten. Het grote verschil in het gevonden aantal en het geschatte aantal nesten is dan ook opvallend. Gelukkig is er in 1983 wel geteld in Muiderberg. Helaas is de "topscore" van Muiden/Muiderberg uit 1981 niet meer gehaald in 1982 en 1983. In 1983 werd niet geteld in twee gemeenten, namelijk Hilversum en Vreeland. Bovendien werd in Nieuw-Loosdrecht een klein deel niet geteld.

Kolonievorming

Evenals voorgaande jaren is er gekeken naar het aantal Huiszwaluw koloniën in ons werkgebied. Onder een kolonie verstaan we een concentratie van 10 of meer nesten aan een gebouw.

Het verloop van het aantal koloniën en de bezetting daarvan kan worden gezien in tabel II.

Tabel IIa Aantal en bezetting van de koloniën.

<u>jaar</u>	<u>aantal</u>	<u>aantal nesten</u>	<u>gem. grootte</u>
1978	7	246	35
1979	10	225	23
1980	10	233	23
1981	10	162	16
1982	6	77	13
1983	9	132	15

Tabel II B Lokatie en aantal nesten van de koloniën.

<u>plaats</u>	<u>adres</u>	<u>aantal nesten:</u>		
		<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>
Eembrugge	"bouwbedrijf"	19	16	13
Eemdijk	"schoolgebouw"	--	12	13
Eembrugge	Zuidereinde 11	--	13	28
Eemnes	Meentweg 67	21	(9)	13
Kortenhoef	Kortenhoefsedijk 159	10	11	12
Muiden	Tesselschadelaan 31	(9)	--	10
Muiderberg	Dijkweg 1	15	--	(3)
Muiderberg	Dijkweg 2	20	--	(8)
Naarden	Naarden-International	12	13	17
Ned. den Berg	Reeweg 5	12	(9)	(7)
Vreeland	Kleizuwe 131	18	--	--
Weesp	Utrechtseweg 118	23	--	16

In de loop van de tijd is de gemiddelde bezetting van de koloniën achteruitgegaan. Als we naar de lokaties kijken zien we dat sommige koloniën wat groter zijn geworden en andere weer kleiner. In het algemeen zien we dus ook hier schommelende aantallen. Het lage aantal adressen in 1982 komt doordat er dat jaar in een aantal plaatsen niet geteld is. Een sterke achteruitgang zien we in Muiderberg, waar het aantal nesten op 2 naastelkaar gelegen adressen is teruggelopen van 35 naar 11 nesten. Ook de grote concentraties van de Havenstraat te Huizen zijn sterk achteruitgegaan. In 1980 werden daar nog 120 nesten dicht bij elkaar gevonden. Dit jaar zijn er in die omgeving slechts 9 à 15 nesten gevonden.

Verandering van nestplaatsen.

Behalve de schommelingen van het aantal nesten in een plaats, zien we ook dat regelmatig nieuwe nesten op andere gebouwen in de omgeving van een oud nest worden aangebracht. Om eens een indruk te krijgen van dit soort verplaatsingen werd in 1983 aan de tellers gevraagd om te noteren hoeveel lokaties met oude, vervallen nesten er waren binnen het telgebied. Het ging daarbij om lokaties waarvan de nesten bij een vorige telling bewoond geweest waren. Het percentage niet meer gebruikte adressen varieerde van 0% (Holl. Rading) tot ca. 60% (o.a. 's-Graveland). Gemiddeld was het percentage vervallen nestplaatsen 37,5% van het nu in gebruik zijn de aantal nestplaatsen.

Er werd ook gevraagd hoeveel van de nu gebruikte nestplaatsen nieuw waren, dat wil zeggen lokaties die bij de vorige telling nog geen nest hadden. Dit percentage varieerde van 0% (Holl. Rading, Eembrugge, 's-Graveland) tot 28% (Ned. den Berg). Gemiddeld was het percentage 10,8%. Bij twee plaatsen bleek het percentage hoger dan 28 te zijn. Dat betrof Loenen en Nieuwersluis (resp. 42% en 45% van de adressen waren daar nieuw). Deze resultaten zijn echter niet geheel betrouwbaar omdat daar in 1982 niet is geteld.

Windrichting.

Evenals in de voorgaande jaren is ook de afgelopen drie jaar de windrichting, waarin de nesten gebouwd waren genoteerd. De resultaten zijn gegeven in tabel III

Tabel III Windrichting van de nesten (in %)

A. Opgave in 8 windstreken verdeeld (ca. 45% van de nesten):

	<u>N</u>	<u>NO</u>	<u>O</u>	<u>ZO</u>	<u>Z</u>	<u>ZW</u>	<u>W</u>	<u>NW</u>
1981	7	14	13	22	14	6	13	11
1982	15	11	20	13	9	10	12	10
1983	19	11	19	13	11	8	12	7
gemiddeld:	14	12	17	16	12	8	12	9

B. Opgave in 4 windstreken verdeels (ca. 30% van de nesten):

	<u>N</u>	<u>O</u>	<u>Z</u>	<u>W</u>
1981	22	34	15	29
1982	31	30	17	22
1983	39	28	16	17
gemiddeld:	31	31	16	22

Uit deze gegevens zou een voorkeur voor een noordelijke of oostelijke richting kunnen blijken. Of dat juist is, valt echter moeilijk te zeggen omdat de verschillen niet zo heel erg groot zijn. Ook bij vergelijking met de resultaten van de vroegere tellingen komt er geen echt duidelijke voorkeur voor de dag. Het is ook niet zeker of de windrichting erg belangrijk is bij de nestplaatskeuze. Het kan best zijn dat andere factoren, zoals bijvoorbeeld een vrije aanvliegroute veel meer van belang zijn.

Samenvatting en konklusie.

In 1981, 1982 en 1983 zijn er respectievelijk 946, 602 en 800 nesten geteld. Hoewel er geen stijging van het aantal nesten is te constateren, kan wel gezegd worden dat de geleidelijke afname, die te zien was in de periode 1978 tot 1980, niet is doorgegaan. Hopelijk zal het aantal broedparen in ons gebied op peil blijven. Uit de gegevens blijkt dat de meeste nesten op bepaalde vaste adressen zitten, hoewel er toch wel verschuiving van nestplaatsen is. Nieuwe nestplaatsen worden echter meestal wel in de naaste omgeving van oude nestplaatsen aangetroffen.

Medewerkers.

In de afgelopen periode 1981-1983 hebben de volgende tellers meegewerkt.
L. Beukeboom, J. Bosman, W.E. Cohen, P. Dieperink, N.J. Dwars, L.J. Dwars-
v. Achterberg, J.W. van Galen-Last, H. Hardon, M.E. Hartman, B. v. Ingen,
F.A. Matthaai, A. Pluister, M. v.d. Pol, J.A. Reddingius, H.W. Reddingius-Schreuder
F.G. Rijnja, J.P. Seyffert, T. Stoker, J. Terlouw, A.P. Vermeule, R. Willemstein,
M. Zwart.

Alle tellers hartelijk bedankt voor de medewerking!

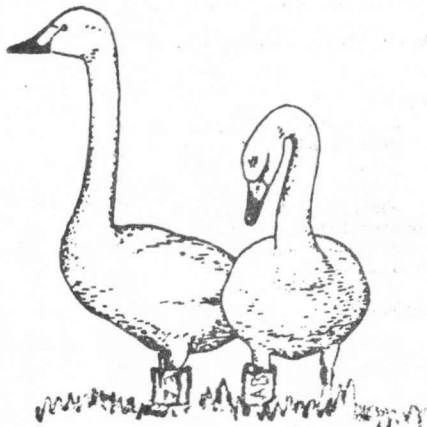
Literatuur.

1. P. Dieperink. Huiszwaluwtelling 1979, de Korhaan, jaargang 1980, p.p.51-56.
2. C.A. van Lambalgen. Huiszwaluwtelling 1980- de Korhaan jaargang 1981, p.p. 61-66

KLEINE ZWANEN PROJECT 1982-1984, EEN OPROEP OM GEGEVENS

De meeste vaste tellers zullen onlangs wel de "Nieuwsbrief no. 4" ontvangen hebben. Hierin verscheen een overzicht van de telling van 12-13 november 1983. In 1984 wordt dit twee seizoenen-project afgesloten. Het vermoeden bestaat dat er onder de VWG-leden nog vele gegevens (in telboekjes) bevinden. Ik zou het zeer op prijs stellen als deze gegevens, hoe summier ze wellicht lijken, toch telefonisch of schriftelijk aan mij door te geven. Ook oudere gegevens zijn zeer welkom. Momenteel ben ik bezig met een artikel over het voorkomen van de Kleine Zwaan in het Gooi en Vechtplassengebied. Nogmaals, alle gegevens zijn zeer welkom! In deze eindfase van het project wil ik met name die leden die over een telescoop beschikken verzoeken eens te letten op Kleine Zwanen met kleurringen. Deze ringen zijn tot 2-300 meter leesbaar. Er staat een 2 of 3 lettercode op of een 3 cijfer combinatie. Deze kode moet van onder naar boven worden afgelezen. Een kleurring aan de linkerpoot wil zeggen dat het een vrouwtje betreft, een kleurring rechts een mannetje. Van de wit geringde vogels is de leeftijd niet bekend, van de gele wel. Uit ervaring weet ik dat een ochtend Eempolder of Arkemheen (of Zeldert) altijd wel 2 of 3 afgelezen ringen oplevert. Veel van deze gegevens dragen in hoge mate bij aan het succes van het project. Mocht u meer inlichtingen willen of eens mee willen helpen, neem dan contact met mij op. Het tellen duurt tot ongeveer half maart. Daarna vertrekken de Kleine Zwanen weer naar de broedgebieden in Rusland. Gegevens kunt u sturen aan:

Rob Moolenbeek
A. Voetlaan 14, Ankeveen
tel. 035 - 62641

ONTVANGEN LITERATUUR

Samenstelling: Lenny Reddingius

- AYTHYA, VWG der NJN, jrg 22 no 3, nov 1983:
Consumptie door steltlopers op het wad / Kruisbekken in de Castricumse duinen in de zomer van 1983 / Hoogwatertellingen op Terschelling in aug '83 / Avifauna Skylge IV 1983 (9-20 aug).
- CULTUURRIJP, RIJP, jrg 19 no 11, dec 1983:
Graven naar de glorie van de Zuiderzee.
Idem, jrg 20 no 1, jan 1984:
Heckrunderen in Oostvaardersplassen.
- FICEDULA, Twentse VWG, jrg 12 no 4, dec 1983:
Een trekwaarneming van de Roodkeelpieper in Twente / De piepers in Twente / Waarneming van een vaal Stormvogeltje in Twente.
- DE FITIS, VWG Haarlem, jrg 19 no 6, 1983:
Olieslachtoffers langs de kust van Zuid-Kennemerland 1982-1983 / Kort verslag behandeling olieslachtoffers periode 1982-1983 / Terugmeldingen van geringde Bosuilen en Torenvalken / Veldwaarnemingen en het weer / Zwarte Ooievaar vaker in ons land te zien.
- DE GRUTTER, Vogelbeschermingswacht "Zaanstreek", jrg 7 no 6, dec 1983:
Vogelen op Cap Gris Nez / Verdwenen Kemphaan-baltsplaatsen in de jaren zeventig / Nieuws uit vogelopvangcentrum Zaanstreek / De Veldleeuwrik in het Alkmaardermeer gebied.
- DE KRUISBEK, Vogelwacht Utrecht, jrg 26 no 6, dec 1983:
Herinneringen aan... de Eempolders / Trek en verspreiding van de Kleine Zwaan: de betekenis van jongen en veranderingen in de voedselsituatie / Oproep tot het aflezen van gekleurde potringen bij Kleine Zwanen / De inrichting van het Noorder park: deelplan polder De Gagel - Ruigenhoekse polder.
- LIMOSA: NOU en SOVON/COV, jrg 56 no 3, dec 1983:
Het gehele nummer (230 blz!) is gewijd aan de zee- en kustvogels langs de Nederlandse kust. Er wordt een overzicht gegeven van de resultaten van 18.822 waarnemingen uit de jaren 1974-79.
- MENS EN NATUUR, IVN, jrg 34 no 5, winter 1983:
Grondstoffen en energie uit zee / Het standpunt over de jacht.
- DE MOURIK, VWG Rijk van Nijmegen e.o., jrg 9 no 4, 1983:
Trefkans Roodborsttapuit / Scholle-Salmorth in de jaren twintig / Nestkasten Mill 1983.
- DE MEERKOET, Natuur- en milieufederatie Wierhaven, jrg 7 no 3, 1983:
De Roodmus / Waarneming van een Kuifkoekoek op Wieringen / Waarnemingen van een Indigogors in de Wieringermeer / Hermelijn, zo snel als een wezel?
- NATUUR EN MILIEU, Stichting Natuur en Milieu, jrg 8 no 1, jan 1984:
Zeevogels sterven aan plastic.
- NATUUR NABIJ, IVN Eemland, jrg 11, dec 1983:
De vogeltrek, een boeiend verschijnsel.
- YANELUS, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 36 no 6, nov/dec 1983:
Malta - een onveilige plaats voor trekvogels? / De duikers; doortrek, waarnemingen, vondsten en beschrijvingen van jeugd- en winterkleden / Windmolenpark bij Sexbierum; vogelonderzoek wordt voorbereid / nazorg 1983 / eerste eieren.
- VOGELS, Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, jrg 4 no 19, jan/febr 1984:
Ransuil / Boomvalk / Ganzenjacht in Zuidwest-Friesland / sneeuwuil: witte "locndra-oehoe" / Hoornen des overvloeds (wintervoeding, LR) / Steenlopers succesvolle wereldwijde scharrelaars / Een land vol ganzen - De Westplaat, landbouw contra natuurbescherming?
- HET VOGELJAAR, Stichting "Het Vogeljaar", jrg 31 no 5, okt 1983:
Ruï-onderzoek bij vogels / De Meeslouerpolder: ontwikkeling van opsputterrein tot klein vogelparadijs / Over herkenning van jongen door de moeder, en vice versa, bij eenden.
- IN VOGELVLUCHT, Vogelstudiegroep Natuurhistorisch Genootschap Limburg, jrg 6 no 4, dec 1983:
Kraanvogeltrek over Limburg in 1981 en 1982 / Stootvogeltelling in Zuid- en Midden-Limburg in januari 1983 / Botulisme in Limburg / gegevens omtrent een aantal vogelsoorten in het staatsnatuurreservaat "De Zoom" 1983.
- NATUUR EN MILIEU, Stichting Natuur en Milieu, jrg 7 no 12, dec 1983:
Roofvogelvervolg in Nederland.

VELDWAARNEMINGEN

Samengesteld door Jos de Jonge ('t Gooi) en Ger Blok (Zuidelijk Flevoland)

Parelduiker	1	25-12	(en t/m 3-1) Blijkpolder Ned. den Berg	WL/PL
Fuut	+ 1000	06-01	Gooimeer Naarden	JG
Dodaars	3	06-12	Hilv.Meent Karnemelksloot	AV
"	1	04-01	Zanderijsloot Oud Naarden	IW
"	7	16-01	Vecht Weesp	JG
Roerdomp	1	30-10	Laarder Wasmeer	PP/exc
"	1	06-11	Eempolder N.	RA/exc
"	1	31-12	Egelshoek Hilversum	AV
"	1	08-01	Vecht Weesp	JG/e
Woudaapje	3	03-07	Ankeveenseplassen	PP/LH
Wilde Zwaan	20	12-11	Dassenbos, OV *	PP
"	2	19-12	Heintjesrak en Broekerpolder, foer.	AV
Kleine Zwaan	3	06-11	Eempolder N, OV	RA/exc
"	7	12-11	Dassenbos, OV	PPP
Grauwe Gans	95	10-11	Loenderveens Plas	WD
Kleine Rietgans	330	19-12	Keverdijkse Polder	AV
"	5	31-12	Egelshoek Hilversum	AV
Krakeend	1mn	06-11	Gooimeer Stichtse Brug	RA/exc
"	4vr.3mn	06-12	Bergse Pad Ankeveen	RA
"	1vr.1mn	23-12	Rekreatieplas Naarden	AV
Pijlstaart	4vr.4mn	11-09	Gooimeer bij Magdaleen	RA
"	2	06-11	Stichtse Brug, OV	RA/exc
Smient	400	25-11	"	MvH
Wintertaling	13mn.8vr	23-11	Afvoerkanaal Diemercentrale	JG
Bergeend	1vr.2mn	29-10	Gooimeer Naarden	JBh/PHp
Toppereend	1mn	05-01	Vestinggracht Naarden	JV
Witoogeend	1mn	12-11	Naarder trekvaart M-Muiderberg	JF
Brilduiker	1vr/juv.	30-10	Laarder Wasmeer	PP/LH
"	6	06-01	Naarderbos, zwemplasje	JG
Grote Zeeëend	1	03-12	Spiegelvolder Ned. den Berg	AP/GR
"	1vr	06-12	Spiegelvolder Ned. den Berg	RA
"	2	28-12	"	WL/PL
"	3	03-01	"	WL
Zwarte Zeeëend	1vr	19-11	Holl.Brug Muiden	RA/IK

Grote Zaagbek	51	06-01	Naarderbos surfplasje	JG
" "	19	06-01	Gooimeer Naarderbos	JG
" "	2mn.6vr	06-01	Laarder Wasmeer	JBh/PHp
Nonnetje	1vr	06-11	Stichtse Brug	RA/exc
" "	3vr	19-11	Holl.Brug Muiden	RA/IK
" "	6vr 3mn	30-12	Loenderveense Plas	AV
Ruigpootbuizerd	1	03-11	Naardermeer	PP
Havik	1	06-11	Laarder Wasmeer	PP
" "	1vr	10-11	's-Graveland	FK
" "	2	05-01	Ankeveen	WL
Sperwer	1	11-11	Hoogt van 't Kruis Hilversum	PP
" "	1vr.	04-12	Gooimeerkust Muiderberg	Jdw/e
" "	2	25-12	Dammerkade Ankeveen	WL
" "	1	31-12	Egelshoek Hilversum	AV
Visarend	1	14-08	Stichts Ankeveen	PP/LH
" "	1	12-09	Naardermeer	PP
" "	1	19-10	"	WL
Dwergstern	1	18-09	Hollands Brug Muiderberg	EL
Bosuil	1mn	24-12	Omg. TV-toren Hilversum	AV
IJsvogel	1	22-10	Gooimeerkust Huizen	PP/YV/EDP/FK/exc
" "	3	24-11	Ankeveen	LHt
" "	1	15-12	Alambertszkade. Kortenhoef	AV
Groene Specht	1vr	12-10	Hilverbek 's-Graveland	RA
" "	1	14-01	Gooimeerkust Huizen	JBh
Kleine Bonte Specht	1	02-01	Dammerkade Ankeveen	WL
Zwarte Specht	1	12-11	Dassenbos, Hilversum	PP
" "	2	17-11	Spanderswoud, Hilversum	FK
Waterpieper	1	31-12	Omg. Eendekooi Breukeveeën	AV/ND
Grote Gele Kwikstaart	2xl	20-10	Gooimeerkust Naarden	PP/FK/YV/exc
" " "	1	04-11	(ook 10 en 11-11) Omg. Raadhuis H'sum	PP
" " "	1	08-11	Omg. Trompenburg, 's-Graveland	FK
Witte Kwikstaart	1	31-12	Bussum	IW
" "	10	08-01	Waterzuivering inst. Weesp	OW
Wielewaal	3	07-08	Dammerkade Ankeveen	WL
Spreeuw	10.000	25-11	Riet bij Stichtse Brug (slaappl.)	MvH
" "	+2.000	16-12	" " Holl. Brug	AV
Kauw	+3.250	02-12	Bij Valse Bos Blaricum	AV
Roek	4	20-11	Eempolder N	WL
" "	20	02-12	Noord Polder te Veën Eemnes	WL
Bonte Kraai	1	30-10	Laarder Wasmeer	PP/exc
Koperwiek	tot.8	24-09	Holl. Brug Muiderberg	HvO/VE
Grote Lijster	1	23-11	Koninginneweg Hilversum	PP
" "	2	22-12	Weil. bij Corversbos	AV
Zwarte Mees	5	05-01	Gooilust 's-Graveland	AV/ND
Baardmannetje	6	09-10	Laarder Wasmeer	PP
" "	min.3	06-11	Stichtse Brug	RA
Goudvink	8	14-12	Zuiderheide Hilversum	RK
Putters	+22	06-12	Dammerkade Ankeveen	RA
" "	12	30-12	Bloklaan Loosdrecht	AV
Frater	60-70	06-11	Stichtse Brug	RA/exc
Kruisbek	8	12-11	Hilversums Wasmeer	PP
" "	+20	17-11	Spanderswoude Hilversum	FK
" "	32	12-11	Cronebos Hilversum	PP
" "	4	22-11	Anna's Hoeve Hilversum	PP
" "	+15	04-12	Zuiderheide Laren	PP
" "	12	22-12	Spanderswoude Hilversum	AV
" "	9	05-01	Peerlkamplaan plantsoen Hilversum	AV/ND
Grote Kruisbek	1mn 2vr	08-01	Holleweg Hilversum	AV/ND
Ortolaan	1	26-06	Dammerkade Ankeveen	OW

* OV= Overvliegend

Met dank aan de waarnemers:

RA - R.v.d. Akker
 JBh - J.W. Boerhout
 YB - Y. Bosman
 ND - N.J. Dwaars
 WD - W. Duurland
 VE - Volkert Esseveld
 EF - E. Frater Smid
 JF - J.J. Frieswijk
 LH - L. v. 't Hoff
 JG - J.W. v. Galen Last *

EL - E. Lam
 PL - P. Lodewijkx
 WL - W. Leurs
 AP - A. Pluister
 EDP - E. Disselkoen-Piepers
 PP - P. v.d. Poel
 GR - G. Rieken
 JV - J. Verhey
 PV - P. Vos
 AV - A. Vermeule

LHt - Loes Hartog
 MvH - M. v. Houten
 PHp - P. Helsper
 NPH - N.P. Harmsmans
 FK - A.I. v. Klaveren
 IK - I. Karsemeijer
 RK - R.A. Kole

YV - Y.S. Vogel
 IW - I.W. v. Woersem
 Jdw - Jos de Wilde
 OW - Onno Wildschut
 e - echt(en)ot(e)
 exc - excursie(cursus)

x Erratum: In het vorige waarnemingenoverzicht (p. 148) had achter JG evenzo moeten staan:
 J.W. v. Galen Last

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : H.Hardon, Dotterbloemlaan 39, Baarn, tel.02154-18804
Sekretaris : P.Dieperink, Wagenstraat 19, Utrecht, tel.030-520491
Penningmeester: L.Mudde, Slauerhoffstraat 6, Weesp, tel. 02940-11683
Ledenadministratie: F.van Klaveren, Berkenhof 3, Kortenhoef, tel.035-61426

Kontakt personen

Avifauna : R.G.Moolenbeek, A.Voetlaan 14, Ankeveen, tel.035-62641
Eempolders : R.A.Kole, R.Jacobsstraat 28, Bunschoten, tel.03499-2303
Nestkasten : J.Mekel, Siriusstraat 23, Hilversum, tel.035-858955
H.W.de Soete, G.v.Amstelstraat 410, Hilversum, tel.035-10834
Propaganda : H.W.de Soete, G.v.Amstelstraat 410, Hilversum, tel.035-10834
Vogelcursus : F.van Klaveren, Berkenhof 3, Kortenhoef, tel.035-61426
contr.Vogelwet: R.G.Moolenbeek, (zie boven)
Korhaan : A.Stoker, Gabriëlgaarde 42, kortenhoef, tel.035-62478
Vogelasyl : B.van Ingen, J.v.Schimmelstraat 6, Naarden, tel. 02159-45658
Z.Flevoland : G.Blok, Schapenmeent 109, Almere- Haven, tel.03240-16101
Excursies : J.J.M.Hardon-van Velsen, Dotterbloemlaan 39, Baarn
tel.02154-18804
Ringonderzoek :

Inzenden waarnemingskaartjes

J.de Jonge, van Brakellaan 26, Hilversum, tel.035-17672

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G.Moolenbeek
Bussum/Naarden : L.Reddingius, Gr.W. de Oudelaan 22, tel.02159-42508
Hilversum : J.de Jonge

Contributie : f20,- per jaar, huisgenootlid f7,50, Vogeljaar f17,60

Gironummer : 2529179 t.n.v. penn. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Slauerhoffstraat 6, 1382 RR Weesp